

Стежинки маленького громадянина

О.П. Кріль

УКРАЇНСЬКА МОВА

Збірник диктантів і переказів
народознавчої тематики

1-4 класи

Посібник для вчителя

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

УДК 372.461
ББК 74.262.0
К78

Серію засновано 2010 року

Рецензенти:
кандидат педагогічних наук, доцент
Онишків З.М.
вчитель вищої категорії початкових класів,
вчитель-методист
Будна Н.О.

Кріль О.П.
К78 Українська мова. Збірник диктантів і переказів народознавчої тематики : 1-4 кл.: посібник для вчителя / О.П. Кріль. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2012. — 40 с. (Стежинки маленького громадянина).

ISBN 978-966-10-0404-6 (серія)
ISBN 978-966-10-2178-4

Посібник містить добірку українських народних прислів'їв для каліграфічних хвилинок першокласників та зразки диктантів і переказів для учнів початкових класів.

Запропонований матеріал систематизовано за темами: Україна, український народ; мова, символи, святині; обряди, звичаї і свята; краса природи; історія міст; славетні земляки тощо.

Змістове наповнення посібника допоможе вчителю у доборі народознавчого матеріалу до уроків української мови.

Для вчителів початкових класів, студентів педагогічних навчальних закладів.

УДК 372.461
ББК 74.262.0

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-0404-6 (серія)
ISBN 978-966-10-2178-4

© Навчальна книга — Богдан,
майнові права, 2012

НАРОДНІ ПЕРЛИНКИ ДЛЯ КАЛІГРАФІЇ ДИТИНКИ

Аа

Аби руки і охота, буде зроблена робота.
Ану, вставай, чоловіче, третій півень кукуріче.

Бб

Без верби і калини нема України.
Бережи честь змолоду.
Без вірного друга великая туга.

Вв

Вкраїна — мати, за неї треба головою стояти.
Всяка пташка своє гніздо знає.
Воля дорожча за життя.
Всюди добре, а вдома найліпше.
В чужому краї і солов'ї не так співають.
Відстанеш годиною — не здоженеш родиною.

Гг

Грудка рідної землі дорожча за золото.
Голова без розуму, як ліхтар без світла.
Грамоті вчиться — на все пригодиться.
Грамотний — видющий і на все тямущий.

Гґ

Гав ловитимеш весною на печі — восени не їстимеш калачі.

Дд

Добре ім'я — найкраще багатство.
До свого роду — хоч через воду.
Де козак — там і слава.
Добре тому, хто в своєму домі.
Де рідний край — там і під ялиною рай.

Ее

Гостре словечко коле сердечко.

Єє

Є люди, що й солов'я не люблять.
Хто за чуже хапається, той свого позбувається.

Жж

Живий приклад краший сотні повчань.
Жить — Вітчизні служити.

Зз

За рідний край життя віддай.
З нечесної справи добра не буде.

З добрим поживеш — добре й переймеш,
з лихим зійдешся — й свого позбудешся.

Ии

Добрі помирають, а діла їхні живуть.

Іі

І на нашій вулиці буде свято.
І сила перед розумом никне.
Хто б́льше читає, той б́льше знає.

Її

Їж пиріг з грибами, держи язик за зубами.
Пташка красна своїм пір'ям, а людина — своїм знанням.

Йй

Все добре переймай, а зла уникай.
Робиш добро — не кайся, робиш зло — начувайся.

Кк

Кожному мила своя сторона.
Калина — одвічний символ України.
Козацькому роду нема переводу.

Лл

Ліпше розум, як готові гроші.
Людина без вітчизни, як соловей без пісні.

Мм

Мудрим ніхто не вродився, а навчився.
Матимеш щирого друга, то матимеш ще одну голову.

Нн

Нема у світі цвіту цвітнішого над маківочку,
нема ж і роду ріднішого над матіночку.
Найдорожча пісня — з якою мати колисала.
Нема в світі, як своя країна.
На чужій стороні Вітчизна удвічі миліша.
Наша слава — Українська держава.

Оо

Один у полі не воїн.
Один цвіт не робить вінка.
Одною рукою в долоні не заплещеш.

Пп

Посієш вчинок — виросте звичка.
Поважай старих, бо й сам старим будеш.

Рр

Рідна мова — не полова: її за вітром не розвієш.
Рідна земля і в жмені мила.
Рідний край — земний рай.
Рідна земля — мати, а чужа — мачуха.

Сс

Світ не без добрих людей.
Сумління — найкращий порадник.

Тт

Та земля мила, де мати народила.
Треба нахилитися, щоб з криниці води напитися.

Уу

Учись змолоду — пригодиться на старість.
У чужій стороні не так і сонце світить.

Фф

Для нашого Федота не страшна робота.

Хх

Хто мови своєї цурається, той сам себе стидається.
Хто знання має, той мур зламає.
Хто раз збреше, другий раз не вірять.

Цц

Ціп любить голодного, а коса ситого.
Праця чоловіка годує, а лінь — марнує.

Чч

Чесне діло роби сміло.
Чесному всюди честь — хоч і під лавкою.

Шш

Шануй батька й неньку — буде тобі скрізь гладенько.
Шануй людей і тебе шануватимуть.

Щщ

Щире слово, добре діло душу й серце обігріли.

Ь

Хто кривдить людей, той кривдить своїх дітей.

Юю

Юрій з водою, а Микола з травою.
Любуйся калиною, коли цвіте, а дитиною, коли росте.

Яя

Якщо за день нічого не вивчив, то весь день змарнував.
Якщо добре працюватимеш — честь і славу матимеш.

Після навчання у Тернопільській гімназії молода співачка вчиться у Львівській консерваторії, потім — в Італії. Виступає на сценах найвідоміших театрів світу: Італії, Іспанії, Франції, Росії та отримує всесвітнє визнання і славу.

Та де б не була Соломія з концертами, душею завжди залишалася з Україною. Після повернення на Батьківщину жила і працювала у Львові, де й була похована поряд з могилою Івана Франка.

У 2010 році в Тернополі встановлено перший у світі пам'ятник співачці у повний зріст. Соломія немовби повернулася до нас молодістю і красивою, такою, як була, коли вперше залишила рідний край і вирушила назустріч славі. (116 слів)

Денис Січинський

Денис Січинський — український композитор і хоровий диригент, перший професор музики в Галичині. Народився в 1865 році в селі Ключинці Гусятинського району Тернопільської області. Музичну освіту здобув у Львівській консерваторії.

Написав оперу «Роксолана», музичні твори на слова Т. Шевченка, І. Франка, пісні для дітей, музичні обробки народних пісень. Усім відома пісня на слова К. Малицької «Чом, чом, земле моя, так люба ти мені», але мало хто знає, що музику до неї написав наш земляк Денис Січинський. Все своє життя він присвятив музиці. (77 слів)

Іван Пулюй

В медицині стійко закріпилося слово «рентген», введене на честь німецького фізика Рентгена. Але рентгенівські промені могли б називатися зовсім по-іншому.

2 лютого 1845 року в селі Гримайлів на Тернопільщині в сім'ї Пулюїв народився хлопчик Іван. Підрісши, він навчався в Тернопільській гімназії, куди щодня ходив пішки 10 кілометрів. Батьки понад усе хотіли дати синові якісну освіту. Вони мріяли, що він стане священиком. Та Іван Пулюй вирішив присвятити своє життя фізиці.

Вчений зробив багато наукових відкриттів і саме він став першим винахідником так званих «рентгенівських променів», відкривши їх на 14 років раніше Рентгена! Але вчасно не запатентувавши право на винахід, Пулюй не зміг чи не сховався відстоювати своє авторство на чудо-промені.

Лише через багато років правда відкрилася світові. (110 слів)

ЛІТЕРАТУРА

1. Будна Н.О. та інші. 600 диктантів з української мови. 1-4 класи. – Тернопіль, Навчальна книга – Богдан, 2010.
2. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис. – К.: Мале видавниче підприємство «Оберіг», 1991.
3. Газети «Початкова освіта», «Казковий вечір».
4. Губенко О.О. Не перо пише, а розум. Прислів'я на уроках української мови. 1-4 класи. – Тернопіль, Навчальна книга – Богдан, 2008.
5. Журнали «Початкова школа», «Малютко», «Пізнайко».
6. Козуб О.В. та ін. Збірник текстів для переказів. 2-4 класи. – Тернопіль, Навчальна книга – Богдан, 2009.
7. Копиленко О. В лісі. Збірка оповідань. – К.: «Веселка», 1980.
8. Мельничайко О.І., Лесняк Н.В. Українська мова. Творчі завдання та диктанти. 1-4 класи. – Тернопіль, Навчальна книга – Богдан, 2011.
9. Прислів'я та приказки: Природа. Господарська діяльність людини. – К.: Наукова думка, 1989.
10. Сапіга В.К. Українські народні свята та звичаї. – К.: Т-во «Знання України», 1993.
11. Скуратівський В. Український рік. Розповіді. – К.: Веселка, 1996.
12. Українські прислів'я, приказки та загадки. – К.: Школа, 2002.
13. Українські прислів'я, приказки, загадки. – Донецьк: Сталкер, 2003.
14. Українські свята: Ілюстрований посібник. /Упоряд. Л.С. Стецько. – Л.: Видавничий дім «Панорама», 2003.
15. Шевчук В. Дерево пам'яті. Антологія українського історичного оповідання (т. 1, 2, 3, 4). – К.: Веселка, 1990-1995.

ЗМІСТ

Народні перлинки для каліграфії дитинки	3
Тексти диктантів та переказів для учнів 2-4 класів.....	6
Україна, український народ.....	6
Обряди, звичаї і свята нашого народу.....	7
Українські святині та символи	16
Рідна мова	23
Краса природи рідного краю.....	25
З історії міст України	29
Славетні українці, відомі земляки	33
Література.....	38

Навчальне видання

Серія «*Стежинки маленького громадянина*»

КРІЛЬ Олена Павлівна

УКРАЇНЬСЬКА МОВА

**Збірник диктантів і переказів
народознавчої тематики**

1-4 класи

Посібник для вчителя

Головний редактор *Богдан Будний*

Редактор *Любов Левчук*

Обкладинка *Володимира Басалиги*

Комп'ютерна верстка *Галини Тернопільської, Олени Захарійчук*

Підписано до друку 28.11.2011. Формат 60×84/16 Папір друкарський.
Гарнітура Таймс. Умовн. друк. 2,32. Умовн. фарбо-відб. 2,32.

Видавництво "Навчальна книга — Богдан"

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців

ДК №370 від 21.03.2001 р.

Навчальна книга — Богдан, просп. С. Бандери, 34а,
а/с 529, м.Тернопіль, 46008

тел./факс (0352) 52-06-07; 52-05-48; 52-19-66
publishing@budny.te.ua, office@bohdan-books.com

www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-2178-4

9 | 789661 | 021784